

Hilde en Ines

Veerkracht is het antwoord

Soms wordt het 'spannend' in de klas. Enkele kinderen voelen zich niet goed in de groep. De klassfeer laat te wensen over. Leraren proberen de plooiën glad te strijken. Dat vreet energie. Team Veerkracht van het Vrij CLB Limburg ontwikkelde een aanpak die leerlingen versterkt en hierdoor leraren opnieuw ademruimte geeft.

"Er wordt veel van leraren verwacht. Ze staan elke dag klaar om het beste van zichzelf te geven voor hun leerlingen. We willen hen niet opzadelen met extra werk, maar hen net een helpende hand aanreiken. We spreken daarom van maximale betrokkenheid en minimale belasting. Wij doen de voorbereiding en brengen de vorming in de klas, de leraar sluit aan en gaat mee in dialoog met de leerlingen." Aan het woord is Hilde Swennen, directeur Welzijn van het Vrij CLB Limburg. Samen met haar collega Ines Van Canneyt, coördinator Team Veerkracht, benadrukken ze de kracht van het algemeen welbevinden van leerlingen. Veerkrachtige leerlingen geven leraren de

mogelijkheid om te focussen op hun kerntaken.

Waarom werd 'Team Veerkracht' in het leven geroepen?

Hilde: In de corona-periode werden er relaties toegekend aan het CLB om in te zetten op het verhogen van het welbevinden van de leerlingen. Vanuit Vrij CLB Limburg wilden we inzetten op klasgerichte vormingen zodat we meerdere leerlingen konden bereiken. 'Team Veerkracht' werd opgericht om via deze weg preventief aan de slag te gaan met leerlingen. Tegelijk konden we zo ook de leraren ondersteunen.

'Als kinderen over voldoende veerkracht beschikken, voelen ze zich beter in de klas en op school en dat verhoogt ook hun onderwijskansen.'

Hilde Swennen, directeur Welzijn van het Vrij CLB Limburg (rechts):

TEKST
Eva Tiquet

FOTO'S
Rudi Van Beek

» Ines: Het team komt naar de leerlingen, naar de klas. Hierdoor verlagen we de drempel naar het CLB en andere hulpverleners. Op een preventieve en proactieve manier gaan we in dialoog met de leerlingen. Het aanbod is er voor de hele klasgroep en de leraar wordt ook betrokken. We hebben een aanbod voor het secundair en het basisonderwijs (vierde, vijfde en zesde leerjaar). Zowel leerlingen als leraren reageerden positief op deze aanpak.

Welke meerwaarde heeft 'Team Veerkracht'?

Hilde: Ook na corona blijft het belangrijk om in te zetten op veerkracht. Onze baseline is 'Beter voelen, beter leren!'. We willen de onderwijsjijd maximaal benutten en dat kan enkel als je goed in je vel zit. Scholen zijn verantwoordelijk voor de brede basiszorg. Als CLB kunnen we vanuit onze signaalfunctie en consultatieve leerlingenbegeleiding, scholen ondersteunen in het uitbouwen van zo'n preventief beleid rond psychosociaal welbevinden. Maar dat is niet voldoende.

Als CLB zien we veel noden. Het aantal zorgleerlingen neemt toe, leerlingen hebben korte lontjes op de klasvloer en de jeugdhulp slijbt dicht. Zo worden bijvoorbeeld steeds meer leerlingen uitgesloten. Dat gebeurt ook

'Waar leraren vastzaten in een negatieve spiraal over hun klas of enkele leerlingen, helpen de sessies hen om hun leerlingen van een andere kant te zien.'

Ines Van Canneyt, coördinator Team Veerkracht

in het basisonderwijs. Het zorgt voor een verschuiving in het werk van leraren.

Moeten we als CLB dan meer van hetzelfde doen? Nee, we moeten ons de vraag stellen wat helpt. En daar merken we dat scholen vragen om ondersteuning tot op de klasvloer. Voor individuele dossiers doen we dat. Maar we kunnen niet blind zijn voor de kracht van het groepsgebeuren. Klassikale sessies zijn erg waardevol omdat ze een extra dimensie van ondersteuning vormen. De interacties tussen kinderen worden versterkt en de zelfredzaamheid bij individuele kinderen krijgt een boost. Dit kan je nooit via individuele hulpverlening realiseren. Zowel leraren als CLB-medewerkers geven aan dat daar de sleutels voor verandering liggen. Daar moeten we zijn, als meer handen in de klas. Als CLB willen we onderstrepen dat het verschuiven van enkel investeren in de tweede en derde lijn, naar meer inzetten op preventie en vroegdetectie ontzettend belangrijk is. Werk maken van verhoogde zorg kun je uiteraard niet loslaten. Maar de kar zal enkel gekeerd worden als er ook geïnvesteerd wordt in preventie en vroegdetectie.

Welk aanbod kan Team Veerkracht bieden?

Ines: Voor het basisonderwijs hebben we een aanbod- en een vraaggestuurd aanbod. De aanbodgestuurde sessies zijn er voor de zesdejaars. We merken namelijk dat deze leerlingen veel vragen hebben over de stap naar het secundair onderwijs. Om dat stressmoment te ontrafelen gaan we tijdens twee lessen in op de bekommernissen. We kijken verder dan de verschillende studierichtingen. We polsen naar wat de leerlingen spannend vinden en waar ze naar uitkijken. We oefenen met hen in het leggen van nieuwe contacten. We laten hen proeven van verschillende ervaringen. Hiermee willen we hen duidelijk maken dat het echt wel normaal is om de overgang naar het secundair onderwijs spannend te vinden.

Tijdens het vraaggestuurde aanbod bieden we antwoorden op hulpvragen in fase 1 van het zorgcontinuüm. Het gaat om klassen waarbij leraren moeilijk tot leermomenten komen door het gedrag van leerlingen of door een gebrek aan groepsbinding en klasgevoel. In drie sessies van twee lessen gaan we dan

met deze klassen aan de slag. Tijdens de eerste sessie staat de kennismaking centraal. We willen de leerlingen leren kennen. Samen met de leerling, medeleerlingen en leraar, gaan we op zoek naar de talenten en krachten van de leerlingen. De leerlingen moeten tijdens deze sessie samenwerken. Zo ervaren ze welke talenten ze kunnen benutten om samen een opdracht tot een goed einde te brengen. De tweede sessie bouwt hierop verder. We gaan aan de slag met emoties: Welke emoties zijn er?, Hoe herken je ze bij elkaar?, Hoe hou je er rekening mee?, Hoe kan je erop inspelen?.

Tijdens de derde sessie focussen we op grenzen aangeven en respecteren. We ronden af met complimenten. Ook de leraar wordt uitgedaagd om de leerlingen een complimentje te geven. Zo krijgt elke leerling een eigen 'shine'-potje.

Hoe draagt deze aanpak bij tot meer veerkracht bij leerlingen en leraren?

Ines: Omdat we werken met de volledige klasgroep hebben zowel de leerlingen die nood hebben aan versterking als de leerlingen die al goed functioneren in de klas, er iets aan. Leerlingen moeten terug met elkaar leren communiceren. De klasgroep komt sterker uit de sessies. Dat geven de leerlingen achteraf zelf aan. Ze beseffen dat sommige zaken gewoon normaal zijn en niet geproblematiseerd hoeven worden. Ze ervaren dat het goed is om met elkaar te praten en elkaar te ondersteunen.

Hilde: We horen ook van hulpverleners dat de klasgerichte aanpak werkt. Een leerling die in de jeugdhulp zit, vertelde aan de begeleider de psycholoog over het traject van de klas. Het bleek dat heel wat inzichten en ideeën waren blijven hangen. Deze leerling putte echt kracht uit de sessies en het praten met de klasgroep. Dat lukt nooit via enkel individuele hulpverlening.

Ines: Leraren vonden de dynamiek van de sessies erg positief. Ze leren hun leerlingen op een andere manier kennen. Dat helpt hen om reeds opgebouwde tunnelvisies over leerlingen te verlaten. Waar leraren vastzaten in een negatieve spiraal over hun klas of enkele leerlingen, helpen de sessies hen om hun leerlingen van een andere kant te zien. We

merken dat na de sessies leraren terug zuurstof hebben om opnieuw aan de slag te gaan.

Welke rol speelt de leraar hier?

Hilde: We horen bij leraren sterk de nood om 'ontzorgd' te worden. Er kruipt veel tijd en energie in het realiseren van een goede leerlingenbegeleiding, ook op het preventieve vlak. Tegelijk zijn leraren ook zoekende naar handvaten en expertise voor leerlingenbegeleiding. En leraren moeten ook hun tijd investeren in het lesgeven. Al die verschillende ballen in de lucht houden, vergt veel van leraren.

Maar de leraar doet ertoe. Wij beschouwen de leraar als lid van de klas. Daarom vinden we hun participatie erg belangrijk. Ze worden dan ook bij de sessies betrokken zodat ze zicht krijgen op wat er juist speelt in de klas. Dat gebeurt vanuit het motto 'maximale betrokkenheid, minimale belasting'.

Team Veerkracht doet al het voorbereidende werk en geeft de sessies. De aanwezigheid van de leraren is essentieel om het effect van de sessies te verduurzamen. De sessies geven een goede vertrekbasis, maar zijn geen wondermiddel. Er zullen nog problemen opduiken. Daarom geven we de leraren heel wat handige fiches waarop we nuttige informatie bundelden. Samen met de leraren bekijken we wat ze nog nodig hebben om verder met de klas aan de slag te gaan.

Kunnen ook klassen van de eerste graad bij Team Veerkracht aankloppen?

Hilde: Wegens te weinig middelen kan dat vandaag helaas niet. Maar we zien wel de noden. De klasgerichte preventieve aanpak is een vrij eenvoudige ingreep die voor heel wat kinderen van betekenis kan zijn. Soms hebben ze slechts enkele zaken nodig om terug in hun veerkracht te kunnen staan en moet er geen stap naar hulpverlening gezet worden. Het is onze droom om ook voor de jongere kinderen in de lagere school, kleuters, kinderklassen een aanbod te kunnen doen. Als kinderen over voldoende veerkracht beschikken, voelen ze zich beter in de klas en op school en dat verhoogt ook hun onderwijskansen. Hierdoor krijgen leraren weer ademruimte en kunnen ze zich focussen op hun kerntaak.

Leerrecht respecteren

Een school is geen eiland, integendeel, ze staat midden in de samenleving. Daar hoort ze ook te staan. Bewust van alle zorgen en kansen, betrekken bij de contexten waarin leerlingen opgroeien, in dialoog met ouders en andere actoren die belangrijk zijn voor de school. Schoolteams zoeken zo naar een manier om het zorgbeleid optimaal vorm te geven en op weg te gaan met alle kinderen, ongeacht hun moeilijkheden en problemen, met vallen en opstaan. Maar dat kunnen ze niet alleen. In een school willen leraren leerlingen tot leren brengen. Dat is waar ze sterk in zijn. Die oh zo belangrijke en essentiële opdracht kan een school alleen maar volbrengen als ze goed omkaderd is én stevig ingebed en omringd door instanties die wel de nodige expertise en capaciteit hebben om leerlingen met psychologische zorgen of een andere zware problematiek op te vangen. Onderwijs en de zorg voor (jonge) kinderen is niet alleen een opdracht voor het beleidsdomein onderwijs. Het is een maatschappelijke opdracht, een politieke verantwoordelijkheid om scholen daarin te ondersteunen.

Lees "Leerrecht respecteren is geen taak van de school alleen"